

## ΣΥΝΔΡΟΜΟ DOWN: ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Παπαχρήστου Άννα

Ψυχολόγος

### Πληροφορίες για το σύνδρομο Down

Το σύνδρομο Down δεν είναι ασθένεια. Οι άνθρωποι δεν υποφέρουν από αυτήν, ούτε είναι θύματα. Πρόκειται για μια γενετική κατάσταση, που επηρεάζει μια περίπου στις 600-700 γεννήσεις παιδιών. Όπως δηλώνει ο όρος σύνδρομο είναι ένα σύνολο κοινών χαρακτηριστικών, που είναι εμφανή όχι μόνο σωματικά, αλλά παρουσιάζεται και ένας βαθμό νοητικής υστέρησης ή μαθησιακής δυσκολίας.

Το σύνδρομο Down δημιουργείται από ένα παραπάνω χρωμόσωμα στο 21<sup>ο</sup> ζευγάρι, εξ ου και η ταξινόμηση ως Τρισωμία 21. Τα χρωμοσώματα είναι τα «δομικά υλικά» που μας δίνουν τα ατομικά χαρακτηριστικά (χρώμα μαλλιών, ματιών κλπ).

### Ικανότητες ατόμων με σύνδρομο Down

Όπως κάθε άλλος άνθρωπος έτσι και τα παιδιά με σύνδρομο Down αποτελούν ξεχωριστές προσωπικότητες με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ικανότητές τους. Στην τηλεόραση παρουσιάζονται περιπτώσεις ανθρώπων που είναι εξαιρετικά προικισμένοι, αλλά δεν είναι όλοι οι άνθρωποι με σύνδρομο έτσι (Perera, 1994).

Η εκπαίδευση των ανθρώπων με Down είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες, που συνέβαλαν στη βελτίωση της ζωής των ατόμων αυτών και στην προώθηση της ένταξής τους στην κοινωνία. Η εκπαίδευση ενός παιδιού με σύνδρομο Down δεν σταματάει στο σχολείο. Πρέπει να ξεκινάει πριν από το σχολείο και να συνεχίζεται μετά το πέρας της φοίτησης σε αυτό. Μέσα από την εκπαίδευση βελτιώνονται οι ικανότητες των ανθρώπων αυτών. Και αυτές οι ικανότητες είναι οι ακόλουθες:

### ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Οι άνθρωποι με σύνδρομο Down μαθαίνουν να επικοινωνούν από μικρή ηλικία, κάτι που βοηθάει στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας και της ικανότητας για παιχνίδι. Η γλωσσική ανάπτυξη παρουσιάζει διακυμάνσεις από γλωσσική ανωριμότητα μέχρι έλλειψη λόγου. Υπάρχουν παιδιά που διατηρούν το έλλειμμα αυτό σε μεγαλύτερες ηλικίες και άλλα που

βελτιώνονται και μιλούν όπως και οι υπόλοιποι άνθρωποι με μια πιο «τηλεγραφική» μορφή. Η ικανότητα όμως κατανόησης του προφορικού λόγου προηγείται της γλωσσικής επικοινωνίας, κάτι που σημαίνει ότι μπορούμε να επικοινωνήσουμε μαζί τους ακόμα και αν δεν μιλούν.

### **ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ, ΓΡΑΦΗΣ, ΑΡΙΘΜΗΣΗΣ**

Τα παιδιά με σύνδρομο Down μπορούν να μάθουν να διαβάζουν και μάλιστα σε μικρή ηλικία, αρκεί να ακολουθηθεί η κατάλληλη διδακτική μέθοδος και έτσι φτάνουν στο επίπεδο των συνομηλίκων τους. Η γραφή είναι κάτι που τα δυσκολεύει, αλλά τελικά μπορούν να αναπτύξουν την ικανότητα αυτή. Η αρίθμηση είναι τομέας με μεγάλη δυσκολία για τα παιδιά με το σύνδρομο, αλλά με την κατάλληλη εκπαίδευση μπορεί να αναπτυχθεί μέχρι ενός βαθμού.

### **ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ**

Ο ελεύθερος χρόνος είναι διαφορετικός για κάθε άτομο. Άλλοι απολαμβάνουν να χαλαρώνουν, ενώ κάποιοι άλλοι μπορεί να βλέπουν ταινίες στην τηλεόραση και να ακούν μουσική, να διαβάζουν (Egan, 1995) και να παίζουν (Δημητρακούδη, 2008) ή να πηγαίνουν στην εκκλησία (Egan, 1995). Το παιδί μπορεί να μάθει να επιλέγει τι θέλει να κάνει στον ελεύθερο χρόνο του και να σέβεται τους άλλους (Δαραής, 2008), ενώ συχνά σαν ενήλικος συνεχίζει να ασχολείται με πράγματα που του άρεζαν όταν ήταν παιδί. Πολλοί τέλος λαμβάνουν μέρος σε αθλητικές δραστηριότητες εντασσόμενοι σε ομάδες. Μέσα από όλες αυτές τις δραστηριότητες το άτομο με σύνδρομο δημιουργεί φίλιες, ενώ γνωρίζει ανθρώπους που έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα.

### **ΤΕΧΝΕΣ**

Ένα παιδί με σύνδρομο Down μπορεί να μάθει να παίζει πιάνο ή κάποιο άλλο μουσικό όργανο. Βέβαια, αρχικά δυσκολεύεται να μάθει να χρησιμοποιεί τα χέρια του, αλλά τελικά με τη χρήση κατάλληλων μουσικών παιχνιδιών το αποτέλεσμα είναι να μάθει να παίζει καλό πιάνο και ντραμς. Επιπλέον, μέσα από αυτές τις δραστηριότητες μπορεί να μάθει και πράγματα που θα είναι χρήσιμα στην καθημερινότητά του, όπως το να χρησιμοποιεί το πιρούνι και το μαχαίρι (Cross, 2003).

Οι περισσότεροι άνθρωποι με αναπηρίες μπορούν να ζωγραφίσουν, να γράψουν ποιήματα, να χορέψουν, να συμμετάσχουν σε θεατρικές παραστάσεις, αλλά και να παρακολουθήσουν πολλές από αυτές, όπως και κινηματογράφο. Η Μαρία είναι ένα κορίτσι

που έπαιξε σε μια ταινία με τίτλο «Αν μ' αγαπάς», ενώ υπάρχουν και άνθρωποι-ηθοποιοί με σύνδρομο Down στο εξωτερικό που εκτός από ταινίες, παίζουν και σε διαφημίσεις.

Επιπλέον, πολλοί από αυτούς μπορούν να μάθουν να χρησιμοποιούν τη φωτογραφική μηχανή και να τραβούν φωτογραφίες από τη δική τους οπτική γωνία.

Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να αναπτύξουν την αυτοεκτίμησή τους (Cross, 2003).

Άλλες ικανότητες των ατόμων με σύνδρομο Down είναι βάση του Δαραλή (2008):

- Ικανότητες αυτοεξυπηρέτησης: μπορεί να μάθει κανόνες που σχετίζονται με την προσωπική υγιεινή, όπως να βουρτσίζει τα δόντια του, να πλένει τα χέρια του όταν πηγαίνει τουαλέτα, να κάνει μπάνιο, να ντύνεται, να προσέχει τη διατροφή του, να αντιδρά σωστά όταν οι άλλοι δεν του φέρονται καλά, να αντιδρά με ηρεμία σε απότομες αλλαγές, να μάθει να πληρώνει λογαριασμούς, να καθαρίζει το δωμάτιό του, να μαγειρεύει απλά φαγητά, να πλένει πιάτα, να βοηθάει στη φροντίδα του μικρού αδερφού του, να απαντάει στο τηλέφωνο. Μαθαίνει επίσης μετά από κατάλληλη εκπαίδευση να προστατεύει τον εαυτό του από άλλους ανθρώπους που θέλουν να τον βλάψουν (Brownetal., 2005), αλλά και τρόπους για να διεκδικήσει την ανεξαρτησία του.
- Ικανότητες να ακολουθούν τους κανόνες που ισχύουν στο σπίτι, στο σχολείο και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον: (να διασχίζει δρόμους με ασφάλεια, να τηρεί κανόνες, να σέβεται τον χώρο των άλλων, να ακολουθεί τους κανόνες οικιακής ασφάλειας).
- Ικανότητες να μετακινείται χρησιμοποιώντας τα μέσα μαζικής μεταφοράς:(το παιδί μπορεί να μάθει να χρησιμοποιεί τα μέσα μαζικής μεταφοράς, να ζητάει βοήθεια σε περίπτωση που χαθεί, να αλληλεπιδρά σωστά με τους επιβάτες και τους εργαζόμενους σε αυτά).
- Ικανότητες να εργαστεί:(το παιδί μπορεί να μάθει να συνεργάζεται με συναδέλφους, να αντιμετωπίζει άσχημες συμπεριφορές εις βάρος του, να τηρεί τους κανόνες ασφάλειας στην εργασία).

#### **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

Οι άνθρωποι με σύνδρομο Down μπορούν να καταφέρουν πολλά πράγματα, αρκεί να εκπαιδευτούν. Και η εκπαίδευση θα πρέπει να ξεκινήσει από πολύ μικρή ηλικία για να έχει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

## **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:**

1. Δαραής Κ. (2008) «Η εκπαίδευση των ατόμων με σύνδρομο Down και οι προσδοκίες που τη συνοδεύουν», Ομιλία στις 13/9/2008.
2. Δημητρακούδη Ε. (2008) «Σύνδρομο Down» στο Εκπαίδευση εκπαιδευτικών – γονέων παιδιών με αναπηρίες και γονέων μαθητών με αναπηρίες, Θεσσαλονίκη, σελ: 207-214.

## **ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ**

1. Cross R. (2003) “Teaching children with Down syndrome to play the piano”, *Down Syndrome News and Update*, 3(2): 43-44.